

พระญาคำฝั้น (พ.ศ.๒๒๕๕ - ๒๓๖๘)

พระญาคำฝั้น หรือเจ้าคำฝั้น เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ ๓ เป็นบุตรลำดับที่ ๘ และเป็นบุตรชายลำดับที่ ๖ ของเจ้าฟ้าชายแก้วกับนางจันทา สมภพเมื่อ พ.ศ. ๒๒๕๕ เป็นผู้ช่วยราชการที่เข้มแข็ง ทั้งในสมัยพระญาท้าวละ และพระญาหม่มลังกา ซึ่งเอกสารพื้นเมืองมักเรียกรวมว่า "เจ้า ๓ องค์พี่น้อง" คือเจ้าท้าวละที่ได้รับพระราชทานนามว่า พระยามังรายวรจักร เจ้าเมืองเชียงใหม่ เจ้าหม่มลังกาซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นอุปราชเมืองเชียงใหม่ และเจ้ารัตนห้าวเมืองแก้ว ซึ่งเจ้ารัตนห้าวเมืองแก้วนี้คือเจ้าคำฝั้น ผู้ซึ่งได้เป็นเจ้าหลวงองค์ที่ ๓ ของเชียงใหม่ ซึ่งมักเรียกกันว่า "เจ้าหลวงเสกฐีคำฝั้น" หรือ "เจ้าหลวงเศรษฐีคำฝั้น"

พ.ศ.๒๓๔๘ เจ้าอุปราช และเจ้ารัตนห้าวเมืองแก้ว กับเจ้าหอคำเชียงตุง ได้นำบรรดาท้าวพญาหัวเมืองทั้งหลาย ลงไปเข้าเฝ้าสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ซึ่งในครั้งนั้นทรงพระกรุณาโปรดให้เจ้ารัตนห้าวหลัง หรือเจ้ารัตนห้าวเมืองแก้ว คือ เจ้าคำฝั้น และเจ้าศรีบุญมาซึ่งเป็นน้องคนเล็กในกลุ่มเจ้าทั้งเจ็ดพระองค์ ยกเข้าไปตั้งเมืองลำพูน เพื่อพลิกฟื้นเมืองลำพูนซึ่งร้างอยู่ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากที่เจ้าคำฝั้นได้รับพระกรุณาแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองลำพูนแล้ว เจ้าคำฝั้นก็ได้บูรณะวัดวา ศาสนสถาน และสิ่งปรักหักพังต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ จนถึงพ.ศ. ๒๓๕๕ ในคราวที่พระญาหม่มลังกาได้รับพระราชทานแต่งตั้งจากพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยในกรุงเทพฯ ให้เป็นพระญาเชียงใหม่ นั้น ก็ทรงแต่งตั้งให้พระญาลำพูนคำฝั้น เป็นอุปราชเชียงใหม่ และเลื่อนพระญาอุปราชบุญมาเมืองลำพูน เป็นพระญาลำพูน

เมื่อพระญาหม่มลังกา หรือพระยาเชียงใหม่ช้างเผือก ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อ พ.ศ.๒๓๖๔ แล้ว เจ้านายลูกหลานท้าวพระญาแสนอามาตย์ มีเจ้าพุทธวงศ์เป็นประธาน ได้พร้อมกันยกเจ้าอุปราชคำฝั้น ขึ้นเป็นเจ้าหลวงเชียงใหม่ มีชื่อว่า "เจ้ามหาสุภัทรราชะ" โดยที่พระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเครื่องยศให้แก่เจ้าพุทธวงศ์ และตั้งให้เป็นอุปราช เมื่อ พ.ศ.๒๓๖๕ เจ้าคำฝั้นได้ลงไปเข้าเฝ้าพระพุทธรูปที่ล้านนาภลัย ทรงเลื่อนเจ้าคำฝั้นขึ้นเป็นพระยาเชียงใหม่

ใน พ.ศ.๒๓๖๗ พระพุทธรูปที่ล้านนาภลัยสวรรคต เจ้าหลวงเสกฐีคำฝั้นจึงให้มีการทำบุญครั้งใหญ่ เพื่ออุทิศส่วนกุศลไปถวายพระเจ้าอยู่หัวซึ่งสวรรคตไปนั้น และให้เจ้าอุปราชพุทธวงศ์ได้พาเอาเจ้านายและขุนนางเชียงใหม่ส่วนหนึ่ง ลงไปเฝ้าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวที่กรุงเทพฯ ช่วงนั้นเจ้าหลวงคำฝั้นเริ่มอาการป่วย ซึ่งเมื่อพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบก็ให้หมอยกขึ้นมาช่วยรักษา อาการก็มีได้

หายขาด จนถึงวันอาทิตย์ เดือนห้าเหนือแรม ๑๑ ค่ำ ในเวลาบ่าย เจ้าหลวงเสกฐิคำฝั้นก็ถึงแก่นิจกรรม ใน พ.ศ. ๒๓๖๓ ซึ่งต่อมาเจ้าราชวงศ์เรือเอกห่อขวางของเจ้าหลวงคำฝั้นไปสร้างวิหารที่วัดเชียงมั่น

เจ้าหลวงคำฝั้น ครองเมืองเชียงใหม่เพียง ๒ ปี โดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหลวงเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๖ ในขณะที่มีอายุ ๖๗ ปี และวายุชนม์เมื่ออายุ ๖๘ ปี มีแม่เจ้าดาเวย เป็นราชเทวี เจ้าคำแพง (คำแปง) เป็นเทวี และมีหม่อมอีก ๑๔ นาง มีทายาทชาย ๒๐ คน หญิง ๒๔ คน

(เรียบเรียงจาก หนังสือเจ้าหลวงเชียงใหม่ กรุงเทพฯ : คณะทายาทสายสกุล ณ เชียงใหม่, ๒๕๓๕)

ที่มาของข้อมูล

“พระญาคำฝั้น.” 2546. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 10 ตุลาคม. จาก
<http://www.lannaworld.com/person/kingcm3.htm>